

Thomas M. Bohn, Rayk Einax ve Stefan Rohdewald (Ed.), (2017), *Vlad der Pfähler–Dracula Tyrann oder Volkstribun?*, Harrassowitz Verlag, Wiesbaden, 319 s., ISBN: 978-3-447-10730-3

Ömer GEZER*

Eflâk Voyvodası III. Vlad (1431-1476/77) ya da Vlad 7epeş Drăculea veya Türk tarihinde bilinen ismiyle Kazıklı Voyvoda, askerî ve siyasî faaliyetleriyle 15. yüzyılın önemli bir figürü olduğu gibi henüz hayatı zamanında yayılmaya başlayan efsanelerin modern çağlarda aldığı şekil itibarıyla adeta mitolojik bir kahramana dönüşmüştür. 25-27 Eylül 2014'te Gießen'de (Almanya) Justus-Liebig-Universität bünyesinde düzenlenen konferansın Thomas M. Bohn, Rayk Einax ve Stefan Rohdewald editörlüğünde 2017'de yayınlanan bildirileri Vlad'ı bütün yönleriyle ele almaktadır. Editörlerin birlikte kaleme aldığı Giriş (*Einleitung*, ss. 9-17) bölümü konferansın problematiğini ortaya koyarken kitap içindeki makalelerin akademik iddialarını da özetlemektedir. Kitap esasen üç bölüm halinde derlenmiş Almanca ve İngilizce toplam 14 makale ve bunlardan başka bir sonuç yazısından müretteptir.

Birinci bölüm Vlad'ı Güneydoğu Avrupa'nın tarihi ve coğrafi mekânına yerleştirmeyi hedeflemektedir. Paul Srodecki, III. Vlad ve çağdaşı Boğdan Voyvodası III. Stephen'ı Osmanlılara karşı Hristiyan inancının koruyucuları olarak incelerken her iki figürü de fanatik inançlılar yerine Macaristan, Lehistan ve Osmanlı İmparatorluğu üçgeninde reel politika takip eden pragmatik hükümdarlar olarak resmeder (ss. 21-35). Hans-Christian Maner ise bir diğeri aleyhine nüfuzunu genişletmek isteyen Vlad ve Stephen arasındaki mücadeleyi ele alır. Maner bu mücadelede belirleyici unsurun, Kili'nin hâkimiyeti vakası üzerinden ayrıntılı bir şekilde anlattığı gibi, Osmanlı-Lehistan-Boğdan ittifakıyla Macaristan-Eflâk ittifakı arasındaki dengenin korunması olduğunu vurgular (ss. 37-47, özellikle ss. 41-45). Birinci bölümün son yazısını kaleme alan Castilia Manea-Grgin ise, Macaristan Kralı Hunyadi Mátyás'ın Osmanlılar karşısında bir müttefik, dahası bir metbû hükümdar olarak çok da güçlü ve güvenilir olmadığını 1462-63'te II. Mehmed'in Eflâk ve Bosna seferleri örneklerinden hareketle ortaya koymaktadır (ss. 49-68).

* Dr., Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, Ankara/TÜRKİYE, E-posta: omgergezer@hacettepe.edu.tr. ORCID ID: 0000-0001-6678-5777

Kitabın ikinci bölümü, çağdaş anlatılarda Vlad'ın nasıl tasvir edildiği sorusuyla meşgul olan üç yazıdan meydana gelir. Gabriele Annas, hümanist tarih yazımının üç örneğinden hareketle III. Vlad'ın imajını inceler (ss. 71-95). Annas, Vlad'ın Türklere karşı verdiği mücadele vesilesiyle bir kahraman gibi kutsandığını, vahşi ve kana susamış kötücül karakterine rağmen adil bir hükümdar olarak görüldüğünü yazar (s. 79). Bu bölümün ikinci makalesinde Cora Dietl (ss. 99-113), 15. yüzyılın gezgin Alman destancısı Michel Beheim'in şarkılarındaki Dracula efsanesini ele alırken, Christof Paulus da Vlad'ın hayatına dair malumat veren bir metnin nasıl olup da Bavyera'da bir manastır kütüphanesine girdiği sorusuna cevap arıyor (ss. 115-130). Bu bölümde Kazıklı Voyvoda Vlad'ın Osmanlı / Türk dünyasında nasıl resmedildiğine dair bir yazı olmaması büyük bir eksiklik olarak göze çarpıyor. Bu konuda daha önce yayınlanmış bir çalışmada sadece Osmanlı / Türk değil, Bizans sonrası Grek kaynaklarında da Vlad'ın kendisine nasıl yer bulduğunun son derece ayrıntılı bir şekilde araştırıldığını zikretmek gerekir.²

Kitabın üçüncü bölümü Vlad'ın askerî ve siyasi stratejisinin yeniden yorumlanmasına ayrılmıştır. Bu bölümün ilk makalesinde Albert Weber, günümüze ulaşan az sayıdaki arşiv belgesinden hareketle Vlad'ın bir diplomat olarak portresini çizer (ss. 133-158). Weber'in sınırlı sayıdaki belgeyi örnek gösterilebilecek şekilde tenkitli bir şekilde incelemesi neticesinde vardığı sonuç Vlad'ın, Osmanlı İmparatorluğu ve Macaristan arasındaki tampon devletten fazlası olmayan ülkesini fevri değil hesaplı bir dış politikayla idare ettiğidir. Bu bağlamda Vlad'ın ekonomik gücü sınırlı bir ülkede diplomasi aracı olarak kullanabileceği bir daimi ordu kurabilmiş olması da takdire şayan görünür (s. 144). Ordusunun gücü sayesinde iç ve dış tehditleri bertaraf eden Vlad, bir süre sonra, Budin'de iktidarını pekiştiren Hunyadi Mátyás'ın da girişimleriyle, Osmanlı ittifakından ayrılıp Macaristan'la ortak bir siyasi ajanda takip edecektir. Şüphesiz ki bu diplomatik devrimde Boğdan Voyvodası Stephen ile giriştiği nüfuz mücadelesi de etkilidir. Ne var ki II. Mehmed cevabını 1462 yazında Eflâk'a karşı düzenlediği seferle verecektir. Bu bölümün ikinci yazısı da Adrian Gheorghe'nin kaleminden 1462 Eflâk Seferi'ni konu edinir (ss. 159-188). Vlad ve II. Mehmed'in mücadelesini modern askerî tarihçiliğin gereklerine göre yapı sökümüne tabi tutup daha sonra yeniden bir tarih inşa eden Gheorghe, 1462 etrafında örülen efsanevi hikâyelerin sisini de dağıtıyor. Evvela iki ordunun da bileşenlerini inceleyerek işe başlayan yazar, savaş kazandıran bir unsur olarak iyi planlanmış lojistiğin önemine işaret ederek II. Mehmed'in emrinde en fazla 35.000, Vlad'ın ordusunda ise azami 8.000 asker olduğunu iddia ediyor (s. 168). Daha sonra çağdaş kaynaklardan hareketle edindiği bilgileri coğrafi bilgi sistemleri ile işleyen Gheorghe, harekât plânlarını inceleyerek tarafların stratejisini ortaya koyuyor. Osmanlı padişahı Eflâk'taki çıkarlarını garantiye alacak nihaî bir muharebe ararken, Eflâk voyvodası da elindeki askerî gücü yok edecek böylesi bir muharebeden kaçınmayı tercih etmiştir. Sonuçta, Gheorghe'nin doğru bir şekilde önerdiği üzere, II. Mehmed ordusunu stratejik önemi daha yüksek bir başka cepheye sürerken sefer öncesindeki hedeflerine ulaşmıştı (s. 187).

Ştefan Andreescu'nun kaleminden çıkan ikinci bölümün sonraki makalesi ise 17-18 Haziran 1642 gecesinde II. Mehmed'in ordugâhına yapılan baskını, içlerinde Tahsin Gemil'in³ yayınladığı bir Osmanlı vekayinamesinin de yer aldığı çağdaş kaynaklara dayanarak incelerken, Târgovişte baskınını Eski Ahit'te Gideon'un Midyanlılara karşı elde ettiği zaferle karşılaştırır. Andreescu, sonuç olarak, Romen millî tarih yazımını takip

² Adrian Gheorghe ve Albert Weber (Haz.), *Corpus Draculianum*, c.III: *Die Überlieferung aus dem Osmanischen Reich. Postbyzantinische und osmanische Autoren*, Harrasowitz Verlag, Wiesbaden, 2013.

³ Gemil'in yayınladığı vekayiname Romanya Devlet Arşivleri'nde bulunmuştur. Bkz. Tahsin Gemil (Haz.), *România şî otomanii în secolele XIV-XVI*, Constanta, 2008.

ederek baskının II. Mehmed'in Eflâk'ı fethini engellediğini iddia eder (ss. 189-195). İkinci bölümün son yazısı ise David M. Goldfrank imzalıdır. Goldfrank, makalesinde erken dönem Alman ve Slav Dracula destanlarında İslam siyasî düşüncesinin izlerini arar (s. 197-213). Goldfrank, Vlad'ın hayatını efsanevî bir şekilde hikâyeye eden destanlarla Ortaçağ'da İslam siyasî düşüncesinin benzerliklerinin ortak kökene, yani Eski Yunan'a dayandığını iddia eder (s. 213).

Kitabın üçüncü bölümü Vlad'ı tarihte ve bugün Avrupa kültürünün bir kahramanı olarak inceleyen üç yazıdan oluşur. Cornelia Soldat'ın kaleme aldığı birinci yazı, Vlad ile Rus Çarı Korkunç İvan'ın Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu'ndaki havadis risalelerinde nasıl benzer bir şekilde korku / dehşet saçan bir figür olarak resmedildiğini ele alır (ss. 217-233). Kitabın editörleri arasında yer alan Thomas M. Bohn ise, yine Vlad ve Korkunç İvan arasında çağlar boyunca kurulan benzerlikleri ele aldığı makalesinde, özellikle elçilerin kafasına şapka çivilenmesine dair anlatıyı merkeze alır (ss. 235-253). Dördüncü bölümün diğer iki yazısı Vlad Tepeş'in popüler kültürdeki yeriyle ilgilenir. Dietmar Müller, makalesinde komünist rejim döneminde özellikle Romen sinemasında Vlad'ın nasıl bir millî kahraman olarak öne çıkarıldığını incelerken (ss. 255-268), Tuomas Hovi, Vlad Tepeş Drăculea'dan Kont Drakula'ya doğru evirilen hikâyeleri, turistik boyutunu da ihmal etmeden aktarır (ss. 269-281).

Kitabın son yazısı ise, bir özet mahiyetinde Daniel Ursprung tarafından kaleme alınmıştır (ss. 285-313). Ortaçağ'da şiddetin doğuya özgü bir hükmetme aracı olmadığına, ancak Batılı kaynaklarda Vlad'a yahut diğer korku yaratan isimlere atfedilen şiddet öykülerinin meşruiyet zemininin yok edilmesi amacıyla dolaşıma sokulduğuna dikkat gösterilmesi gerektiği Ursprung'un temel iddiaları arasındadır (s. 310).

Bir bütün olarak ele alındığına, Türk okurlar tarafından Kazıklı Voyvoda olarak bilinen Vlad'ın siyasî ve askerî faaliyetlerini ve gerek geçmişte, gerekse modern zamanlarda kültür tarihindeki yerini inceleyen bu makaleler derlemesi, Osmanlı tarihine yaptığı katkılar sayesinde mutlaka ilgi çekecektir.

***